dop. V-0788

»Буковина« выходить 1. (13.) и 15. (27.) кождого мѣсяця.

ПРЕДПЛАТА
съ пересылкою выноситъ:
на цѣлый рôкъ 3 зôл. — кр.
» пôвъ року 1 » 50 »
» чверть » — » 75 »

Поодинокі числа 15 кр.

БУКОВИНА

РЕДАКЦІЯ и АДМИНИСТРАЦІЯ »Буковины« знаходить ся въ Черновцяхъ (улиця Силени ч. 7), куда всѣ дописи адресувати належить.

ОБЯВЛЕНЯ и ПРИЛОГИ обчисляють ся якъ найдешевше.

Ч. 4. Черновцѣ, 15. Лютого 1885. Рочникъ I.

НАШИ НАРОДНИ ШКОЛЫ.

„Які учителѣ, такі школы; які школы, така молодѣжь; яка молодѣжь, така будучность“; се правда такъ ясна, якъ то небесне свѣтло сонечне. Хочемо отже для нашого народа лучшои будучности, то стараймо ся о выхованье доброи рускои молодежи въ нашихъ народныхъ школахъ. Школа але зависитъ въ первôй и головнôй линіи ôтъ учителѣвъ, въ рукахъ учителѣвъ отже будучнôсть нашого народа. Якіжь учителѣ въ нашихъ рускихъ школахъ, котрыхъ на Буковинѣ уже близько 80? „По дѣламъ ихъ, пôзнасте ихъ“. Не хочемо судити нашихъ учителѣвъ, бо не ôтъ нихъ самыхъ зависитъ успѣхъ ихъ тяжкого труду, надѣемо ся такожь, що велика бôльшôсть старае ся изъ всеи силы щиро и совѣстно вывязати ся изъ вложенои на ню труднои и важнои задачѣ; но, нѣгде правды дѣти, суть и такі, у котрыхъ школа лише дôйною коровою, а суть и таки, що задля позысканя ласки у вплывовыхъ людей перетворяютъ школу изъ святинѣ науки и выхованя въ пекло національнои агитаціи, о чôмъ не одна школа черновецкого и сторожинецкого повѣту посвѣдчити може. Учитель сталого характеру, учитель правдиво образованый, учитель любячій свою рôдну бесѣду, свôй нарôдъ и его молодѣжь не дасть ся до того употребити ôтъ загорѣлыхъ ворогôвъ руского народу, хотя бы они навѣть и его предстоятелями були. Но съ жалемъ признати треба, що не всѣ учителѣ рускихъ школъ суть такими правыми характерами. Вина лежитъ менше въ нихъ, а бôльше въ образованю, яке получили. Хто выйшовъ изъ нашои учительскои семинаріи, а кого не заслѣпивъ внѣшній штучный видъ, а хто змôгъ вглянути глубше, зпôзнати духъ, якій тамъ и зъ ôтки ôкъ вѣе, мусѣвъ съ жалемъ зôтхнути надъ будучностію руского народа, котрого учителѣ зъ ôтси выходятъ.

Вся наука преподае ся на нѣмецкôмъ языцѣ, котрого велика бôльшôсть зовсѣмъ не потребуе. Учатъ ся тамъ будучі учителѣ много, премного математики, исторіи природы, географіи, исторіи всемірнои, физики и хеміи, а скôнчивши, мало котрый знае, якъ называе ся по руски addieren, das Dreieck, der Specht, der Marder, die Kornmotte, das Eisenerz, Nieder-Oesterreich, die Schwerkraft, der Wasserstoff и т. д., и т. д. — Кромѣ скôлькохъ годинъ для руского языка, котрі ледво выстарчаютъ на вычерпаючу науку сего языка, не почуешь руского слова, а наколи для нѣмецкого и румунского языка суть по 3 квалификовані професоры, есть для руского тôлько одинъ одинѣсенькій, а кромѣ него учатъ руского языка и рускі перекиньчики — Румуны, скôлько то они годні заохотити будучихъ учителѣвъ до презрѣного ними языка, котрымъ, якъ одинъ изъ нихъ высловити ся мавъ, до него мати „загавкала“, о тôмъ чей не трудно собѣ представити. Отъ вамъ и все умственне образованье будучихъ рускихъ учителѣвъ. Прійдутъ испиты, то вже зъ иподного языка нема на стôлько квалификованыхъ кандидатôвъ, якъ зъ руского, бо то, бачите, якъ вже зъ нѣмецкого языка, котрого, треба знати, денне найменше черезъ 5 годинъ учатъ, дотичный про-

фесоръ квалификувати не хоче, то треба ему хоть зъ руского квалификацію дати. Отъ, чому рускихъ учителѣвъ досыть и безъ особныхъ стипендій, якî зъ нихъ учителѣ, не тяжко угадати, за то они тымъ лѣпшî фальшивî козмополиты, отличнî средства задержуваня руского народа въ темнотѣ, въ якôй самî пробуваютъ, зъ такихъ малоумныхъ конечно и слабодухи, а тымъ самымъ и пожаданî, кому треба, средства до вынародовленя повѣренои имъ молодѣжи. Такъ то дѣе ся при щорôчныхъ испитахъ, при матурѣ и при испитѣ квалификаційнôмъ; а коли одинъ изъ членôвъ комисіи поваживъ ся разъ заглянути глубше, скôлько кандидаты руского языка не знаютъ, усунено его ôтъ испитованя, а на будуче заступитъ его може еще многонадѣйный учитель школы вправъ, котрому вже теперь по воли зъ вышше поручае ся судити надъ рускими учебниками, щобы, здае ся, тамъ щось противного румунскому духови не закрало ся.

Таке то умственне образованье рускихъ учителѣвъ, а выхованье еще гôрше. Будучій учитель довженъ не признавати ся до ніякои народности, не участвувати навѣть яко гôсть въ нѣякôмъ учительскôмъ товариствѣ, не смѣе учащати до ніякои читальнѣ, хѣба лишь брати участь въ румунскôмъ товариствѣ пѣвчôмъ. Зо всѣхъ сторôнъ окруженый перекиньчиками-Румунами, котрî въ назване заведенье при кождôй новôй обсадѣ входятъ, мае ôнъ наочный довôдъ, якъ можна чогось ся добити. Мало есть такихъ, котрî черезъ посторонни обставины выйдутъ зъ ôтси мужами хотячими служити своему народу, котрого потомъ содержуютъ ся, мало такихъ, котрî научили ся точно языка руского, а ще менше такихъ, котрî его полюбили, дорожатъ нимъ. Сумна, дуже сумна, ба жасна то правда, що въ цѣлôй Буковинѣ ледво знайде ся 10 учителѣвъ, котрî умѣютъ правильно по руски писати: а если хто думае, що се неможливе, мы готовî заплатити дорогу тымъ 10, котрî ôтважутъ ся подати намъ довôдъ, що се неправда. Мы певнî, що ихъ не знайде ся. Щожь теперь можно сказати о науцѣ въ нашихъ рускихъ народныхъ школахъ? Хѣба мовчати! Но нѣ, мы не можемо, не смѣемо мовчати! Чей разъ сему неôтрадному положеню нашому конець бути муситъ. А чи можна сему зарадити? Можна, и то легко. Ц. к. краева рада шкôльна, ц. к. рады шкôльнî повѣтовî и ц. к. надзырателѣ шкôлъ повиннî се зробити, бо они на то покликанî.

Якъ полѣпшити сей сумный станъ нашихъ шкôлъ? А ось якъ: 1. Ц. к. рада шкôльна краева повинна вже разъ управилнити и руску правопись, щобы не учивъ хто якъ хоче. 2. Конечнымъ есть отворенье рускои семинаріи учительскои, або на разѣ, що найменше затребувати, щобы професоры теперѣшнои семинаріи въ своихъ выкладахъ не забували, що выкладаютъ и будучимъ учителямъ шкôлъ рускихъ. 3. Ц. к. рада шкôльна краева повинна черезъ свого ôтпоручника строго надзырати, щобы питомцѣ выучились точно и всесторонно руского языка 4. Ц. к. надзырателѣ шкôлъ повиниî строго судити надъ успѣхами науки въ рускихъ школахъ, а учителѣвъ не ôтповѣдаючихъ точно задачѣ зневолити, якъ того законъ требуе, до поновного испыту, або и ôтдалити ôтъ службы, найдутъ ся зубы на хлѣбъ, тымъ бôльше ôтъ 1886 року.

Такъ може, такъ муситъ бути, если школа своѣй задачѣ ôтповѣсти мае. Кôнчимо на сей разъ, о успѣхахъ нашого голосу донесемо, а не подѣйствуе ôвъ, мы не перестанемо голосити нашî кривды, а нашь голосъ, то голосъ народа одержуючого школы, котрî повиннî бути истою дорогою до будучого щастя народного.

ДОПИСЬ ИЗЪ СЕЛА.

(Посолъ руского народа, п. Дръ Зота.)

Въ послѣднôмъ числѣ „Буковины“ писавъ я о думѣ державнôй. При тôй случайности навѣвъ и всѣ найважнѣйшî справы державнî, особенно рôжнороднî законы, котрî пôдъ обраду думы державнои пôдпадаютъ, и доказавъ, що ни одинъ законъ не получае санкціи (потверженя) ôтъ цѣсаря, доки той законъ думою не постяновитъ ся, а коли постановитъ ся думою державною и пріймe его палата панôвъ, и потому цѣсаремъ потверженый зô-

стане, то тогды ажь мае законъ свою правосильнôсть.

Я навѣвъ такожь много важныхъ справъ, якъ школы, желѣзницѣ, почты, телеграфы и др., котрî въ думѣ державнôй рѣшати ся маютъ, а при тôмъ додавъемь, що не разъ приходитъ въ думѣ державнôй говорити и рѣшати надъ нашими народными рускими справами, а на жаль звычайно бувае, що нема кому въ думѣ державнôй за нашî справы проговорити, бо нашî Русины не маютъ въ нѣй свого заступника, котрый бы хотѣвъ въ користь Русинôвъ хоть кôлька слôвъ сказати.

Все ся рухае, пше ся, щобы дôйти до лѣпшого стану, кождый нарôдъ працюе надъ собою, старае ся, щобы его мова въ школѣ и въ урядѣ приналежаче еи право мала, тôлько мы Русины спимо. — За насъ бы навѣть и свѣтъ цѣлый не знавъ, якъ бы не вычитавъ изъ книжокъ, що Русинôвъ на Буковинѣ есть 240 тисячь душь. — Та що зъ того, що насъ на Буковини найбôльше есть, коли мы до теперь не дали доказу, що мы конституційнымъ житьемъ жити хочемо. — Отъ видите, Волохôвъ на Буковинѣ есть тôлько 190 тисячь душь, отже о 50 тисячь менше ôтъ насъ, а такôй звернули они увагу другихъ народôвъ на себе и добили ся зыскôвъ, котрыхъ мы до теперь не маемо. Не дивниця, що Румуны маютъ свою румунску гимназію въ Сучавѣ, бо они маютъ своихъ послôвъ, котрî о тое въ Вѣдни ся старали и наконець и выстарали. А де нашî зыски? Котрî зъ нашихъ послôвъ старали ся въ Вѣдни, абы мы руску гимназію въ Кôцмани получили?!

Неодинъ изъ васъ, братя селяне, може скаже: Таже мы зъ кôцманьского и вижницкого повѣту выбрали на посла до думы державнои въ Вѣдни пана Зоту, а мы зновь зъ черновецкого, сторожинецкого и серетского повѣту такожь одного выбрали, котрî насъ у Вѣдни заступати маютъ; щожь тî послы робили, що мы Русины и до однои школы середнои съ выкладовымъ языкомъ рускимъ не добили ся? — Що они робили, то видимо изъ користи, яка для насъ выйшла.

Теперь, братя селяне, судѣтъ и осудѣтъ самî, чи при такихъ обставинахъ дôбье ся рускій нарôдъ лѣпшого стану. — Пословиця каже: „Якъ собѣ постелишь, такъ ся выспишь“. Якъ постеливъ собѣ рускій нарôдъ выбравши на послôвъ людей, котрî нимъ не турбуютъ ся и котрî въ его користь нѣчого не робили и робити не хотѣли, але на противъ старали ся еще ôтвернути рускій нарôдъ ôтъ мысли о рускôй гимназіи въ Кôцмани.

И такъ, коли найяснѣйшій нашь Монарха въ роцѣ 1880. до Черновець загостили, удала ся була руска депутація до цѣсаря съ прозьбою, щобы отворити въ Кôцмани гимназію съ выкладовымъ рускимъ языкомъ на кошта державнî, и въ коротцѣ по тôмъ надоспѣвъ изъ министеріи просвѣты отвѣтъ, що рядъ готовъ въ Кôцмани гимназію основати и всѣ выдатки що до платы професорôвъ поносити, если громада Кôцмань будинокъ на гимназію своимъ коштомъ выбудуе, а то въ правдѣ дуже мало ôтъ громады вымогали. Въ думѣ державнôй навѣть до выдаткôвъ на рôкъ 1881. зараховано и выдатки на кôцманьску школу. Громада Кôцмань и буковинскî Русины зачали ся рухати, щобы будинокъ гимназіальный двигнути, но все у насъ поволи иде. — Деякî люде румунскои народности зачали нарôдъ баламутити, нащо имъ такои школы, и радили не давати анѣ шелюга на ту цѣль, а зъ другои стороны старали ся, щобы румунска гимназія въ Сучавѣ основана зôстала.

Нашь кôцманьскій посолъ Дръ Зота обѣцювавъ, якъ говорятъ, нѣмъ его выбрали на посла, що буде о кôцманьску руску гимназію старати ся и що пожертвуе самъ на будову гимназіи 1000 злр., но нѣхто не видѣвъ и не получивъ ôтъ него и 10 фенегôвъ на ту цѣль, а що до его стараня, ôнъ нѣколи въ сѣй справѣ анѣ слова въ думѣ державнôй не промовивъ. За то але убѣгавъ ся сильно о гимназію румунску въ Сучавѣ, и кажутъ, що ôнъ еи такôй выклопотавъ. Отже видите, послы выбранî рускимъ народомъ не стараютъ ся о своихъ выборцѣвъ, але служатъ тôлько одному волоскому народови. — Чижь теперь не паде вина на насъ самыхъ, що мы на послôвъ выбираемо дѣдичѣвъ-румунôвъ а не рускихъ мужѣвъ?!

Конець сего дѣла бувъ такій: Наколи будинку на гимназіи въ Кôцмани до року не поставлено, то министеріи немогла на далѣй сю справу продовжати и ôтступила ôтъ намѣреного основаня рускои гимназіи.

Дальше говоривъ нашь посолъ Дръ Зота въ думѣ державнôй, щобы правительство запровадило въ духовнôй черновецкôй семинаріи, т. е. на богословію выкладовый румунскій языкъ, и то такъ, щобы всѣмъ семинаристамъ, чи они Румуны, чи Русины, на волоскôмъ языцѣ всѣ науки удѣляли ся. Отъ куда стежка въ горохъ. Нашь посолъ рускій старавъ ся, щобы нашихъ рускихъ семинаристôвъ, будучихъ священикôвъ зрумунщити, и теперь чейже кождому ясно буде, яка нашому народови користь зъ нашого посла Дра Зоты. — Если нашь посолъ бувъ бы мавъ хоть троха

справедливости, то бы бувъ желавъ, абы рускимъ семинаристамъ по руски, а румунскимъ по румунски науку выкладати, але ôнъ зажелавъ тôлько одного румунского.

Пытаемо васъ, братя селяне, коли панъ Зота не желае, щобы Румуны учили ся по руски, якимъ правомъ ôнъ мôгъ вымогати, щобы румунскій языкъ натручувано Русинамъ? Чи то справедливо? чи то пріятель нашь, нашь заступникъ? Таке то съ нашимъ посломъ; але якъ зачуваемо, то сей посолъ мае еще ôтвагу на ново пробувати, щобы его Русины выбрали зновъ на посла до думы державнои и уже розôславъ своихъ помогачѣвъ, котрî вже теперь бѣдный нарôдъ до сего приготовляютъ. Нѣмъ еще о сѣмъ ближше напишу, раджу Вамъ, панове селяне, щобысьте були на осторожности ôтъ сихъ пôсланцѣвъ.

ИЗЪ ДУМЫ ДЕРЖАВНОИ.

Пôдъ часъ запустъ не ôтбуваютъ ся засѣданя думы державнои черезъ 4 дни. Сесія думы державнои мае закôнчити ся съ кôнцемъ Марта, буджетъ мае еще скорше рѣшити ся, а потôмъ иннî предложеня, имено законъ о убезпеченю хорыхъ робôтникôвъ. По святахъ начнутъ ся переговоры съ Угорщиною о ôтновленье цловои угоды, при чôмъ мае ся обговорити справа заведеня единицѣ монетарнои меншои ôтъ 1 злр. а. в.

Дня 10. Лютого приняла державна рада законъ о помноженю мѣдяныхъ грошей, а потôмъ въ третѣмъ читаню законъ о конгруи безъ дебаты. Законъ дѣлитъ краи Австріи на 6 клясъ, а въ кождôй клясѣ установляе высоту конгруы. Буковина стоитъ въ четвертôй клясѣ. Въ Чернôвцяхъ самостôйный душпастырь мае получати 1000 злр., сотрудникъ 400 злр., по мѣстахъ надъ 3000 жителѣвъ и въ бôльшихъ купельныхъ мѣстцяхъ мае парохъ побирати 700 злр., а сотрудникъ 350 злр.; зъ иншихъ мѣстностяхъ 600 злр. и 300 злр. Галичина зачислена до пятои клясы. Законъ входитъ въ житье съ днемъ 1. Сѣчня 1886.

По конгруи слѣдовало друге читанье новелѣ до закона о належитостяхъ, котрымъ доходы изъ належитостей маютъ зъ 2 миліонôвъ на $5^1/_2$ миліоновъ побôльшити ся. Новеля та накладае найбôльшій тягарь на заведеня торговельнî, асекураційнî, биржу, купно и продажь реальностей. При дебатѣ и голосованю надъ симъ предложеньемъ показало ся, що правительство не мае за собою бôльшости въ парляментѣ.

На внесенье Руфа ôтослано новелю назадъ до комисіи буджетовои съ тымъ порученьемъ, щобы комисія залагодила строгôсть налогôвъ на посѣдателѣвъ малыхъ реальностей и промысловцѣвъ, а пôдвышшила оплаты ôтъ интересôвъ гелдовыхъ, щобы параграфы ôтносячî ся до оподаткованя биржи уняти въ осôбну новелю и предложити думѣ державнôй.

До сеи неудачѣ причинила ся незгода межи партіями правицѣ, въ котрôй Словенцѣ негодуютъ на правительство за то, що правительство не увзгляднило ихъ меморіялу о заведеню словенского языка въ школахъ и урядахъ. И зъ клюба польского не всѣ послы однаково голосували.

Предложенье о забезпеченю робôтникôвъ въ первôмъ читаню ôтослано до промысловои комисіи.

Комисія правнича рѣшила обнижити уставый процентъ зъ 6% на 5% ôтъ ста.

Комисія для рыболовства приняла проектъ закона о рыболовствѣ въ водахъ краевыхъ. Се предложенье зноситъ вôльне рыболовство и постановляе, до кого право рыбацке въ будучности мае належати.

Комисія для закону противъ динамиту окôнчила обрады надъ тымъ предложеньемъ.

Законъ о соціялистахъ вызвавъ велике негодованье въ кружкахъ вѣденьскихъ робôтникôвъ. Общества робочî скликуютъ зôбраня въ цѣли розвязаня своихъ обществъ. Такъ розвязало ся общество металевыхъ выробôвъ, переплетничихъ челядникôвъ, и маютъ розвязати ся общества сѣдлярскî, камѣнярскî и другî. — Посолъ Ригеръ заявивъ депутаціи ческихъ робочихъ, що законъ не буде еще рѣшенъ въ текучôй сесіи; ческій клюбъ буде старати ся залагодити строгî постановленя законопроекту.

Зъ причины неспокоѣвъ въ Катарѣ правительство внесло въ думѣ державнôй предложенье о завѣшеню судôвъ присяжныхъ въ Катарѣ.

Одинъ посолъ мотивувавъ внесенье, щобы для розсмотрѣня и одобреня выборôвъ бувъ узтановленый осôбный судовый трибуналъ.

Въ Середу внесло правительство въ думѣ проектъ закону о желѣзницяхъ Гатна-Кимпонунгъ, Глѣбока-Берегометъ и Карапчѣвъ-Чудинъ.

БУКОВИНСКÎ ОБЩЕСТВА РУСКÎ.

Перше руске драматичне товариство въ Чернôвцяхъ держитъ въ Недѣлю,

дня 17. р. Лютого о 3. годинѣ по полудни въ комнатахъ „Рускои Бесѣды“ свои другѝ головнѝ зборы. Изъ справозданя выдѣлу сего товариства за першій рôкъ свого истнованя записуемо: Товариство основало ся за иниціятивою и помочею „Рускои Бесѣды“ въ Мартѣ минувшого року и числитъ до теперь 44 члены. Въ тôмъ часѣ дало товариство 6 представлень театральныхъ, зъ котрыхъ кожде принесло чистый дохôдъ зверненый пôсля уставу на драматично-литературнѝ и гуманитарнѝ цѣли. Кромѣ придбаня домашнои сцены со всѣма приборами, гардеробы, выпечатаня статутôвъ, ôтозвы и всѣхъ до дѣловодства потрѣбныхъ книгъ, набуло товариство одну нову оригинальну мелодраму: „Кирманичь“, 7 оперетокъ, а то: „Дядя Каспаръ и 3 граціи“, „Яношь“, „Школярь на мандрôвцѣ“, „Наталка Полтавка“, Бувальшина“, „Кумъ Мѣрошникъ“ и Покôйникъ Онанасъ“; а 9 комедій: „Сватанье на гостинци“ (нова), „Средство выдавати дѣвчатъ“, „Лѣкарѣ по неволи“, „Пôдозрѣна особа“, „Мѣшанина языкôвъ румунского съ французкимъ“, „Шельменко деньщикъ“, „Ловы на мужа“, „Слава Богу, стôвъ накрытый“ и „Заздрôстна жѣнка“, зъ котрыхъ и музикалія и ролѣ выписано. Гуманитарна дѣяльнôсть товариства состояла въ устроеню або пôдпомозѣ театральныхъ представлень въ користь товариствъ: „Рускій Дôмъ Народный“, „Союзъ“ и „Черновецкого товариства учителѣвъ“. При кôнци общественного року устроило товариство вечерницѣ въ честь пань, котрѝ брали удѣлъ въ представленяхъ минувшого року. Мимо громадныхъ розходôвъ остае съ кôнцемъ сего року чистый дохôдъ. Особлывыми добродѣями молодого нашого товариства оказали ся п. т. Родимцѣ: п. Федьковичь Осипъ дарувавшій товариству на неогр аничену власнôсть написану намъ мелодраму „Кирманичь“, до котрои перенявъ уложенье музики вп. п. Матюкъ, дальше позволивъ предсѣдатель товариства вп. о. проф. Изидоръ Воробкевичь на представленье своихъ ориг. оперетокъ „Дядя Каспаръ“ и „Яношь“, не менше вспомѣгъ товариство артистичный его директоръ п. авск. Коралевичь Михайло пристараньемъ ôтповѣдныхъ пьесъ, а наша артистка-патріотка панѣ Марія Романовичь своимъ ласкавымъ удѣломъ; почт. „Руска Бесѣда“ и товариство акад. „Союзъ“ ôтступували завсѣгды охотно свои комнаты на представленя, а почт. редакціи „Газеты Польскои“, „Czernowitzer Zeitung“, „Buk. Rundschau“, „Дѣла“, „Слова“ и „Пролома“ вспирали товариство добрымъ словомъ и заохотою. Всѣмъ названымъ и многимъ неназванымъ тутъ добродѣямъ, якъ и дѣйствувавшимъ панямъ и панамъ, не менше и п. т. публицѣ высказуе выдѣлъ щиро-руске „Спасибôгъ“.

Зъ нашои стороны додамо, що драм. товариство въ Черновцяхъ плекавши съ замилованьемъ нашу рôдну бесѣду и нашь рôдный рускій спѣвъ, причинило ся до розбудженя руского духу, загрѣло многихъ до працѣ, засолодило Русинамъ не одну гôрку хвилю и здобуло собѣ всесторонну честь и славу. Поручаемо нашимъ п. т. Родимцямъ усердно, щобы вспирали всѣми силами дальшій розвôй сего народного заведеня для науки и забавы.

* * *

„Руска Бесѣда“ удала ся до краевого выдѣлу о выплаченье запомоги, а до ц. к. рады шкôльнои краевои о препорученье „Библіотеки для молодежи“. На случай достаточного числа предплатителѣвъ намѣряе „Руска Бесѣда“ помѣщати въ „Библіотецѣ“ хорошѝ образки ôтповѣднѝ содержаню кождои книжочки. Поручаемо п. т. Родимцямъ замовляти „Библіотеку“ численно, а такъ якъ „громада великій чоловѣкъ“, то выйде и хороша „Библіотека“, а для дѣтей, що найлѣпше, то саме добре.

* * *

На „Дôмъ Народный“ въ Черновцяхъ зложили: вп. о. Качала Стефанъ, приходникъ изъ Щельнакъ 10 злр. О. Кобринскій, деканъ изъ Городенки 2 злр., О. Т. Семанюкъ приходникъ Жадовы 5 злр., а п. учитель Серотюкъ Мих. изъ Рускои Молдовицѣ зôбравъ 6 злр. 82 злр. Щедрымъ дателямъ щиро-руске „Спасибôгъ“!

Зо взляду на недалекій конець позволеня до збираня складокъ просимо п. т. Родимцѣвь не забувати на нашѝ прозьбы.

* * *

Читальня въ Неполокôвцяхъ истнуе, якъ намъ доносятъ, вже 5. рôкъ. Зъ початку було въ нѣй около 40 членôвъ. Есть въ нѣй кромѣ книжочокъ Просвѣты и товариства Качковского Батькôвщина и Буковина, есть тамъ въ касѣ пожичковôй до 100 злр., есть и зсыпъ збôжа до 20 корцѣвъ, що все розжичено. Алежъ бо неполовецка читальня, каса и тамошній амбарь маютъ двохъ противникôвъ, ними суть громадскій начальникъ — полякъ Завôрскій и перекинчикъ-румунъ Иванъ Зопа, пôдбурюютъ они навѣть жидôвъ противъ членôвъ читальнѣ, а жидôвъ тамъ пôвъ села. Минувшого року розбудило ся було въ читальни особливе житье, бо тамошній приходникъ, щирый Русинъ-народолюбець

загрѣвъ всѣхъ своимъ словомъ и примѣромъ до просвѣты, ощадности и тверезости, ажь зачали названй вороги чорнити о. приходаника у консисторіи, и стало ся, чого вороги нашого народа хотѣли, о. духовный оставивъ читальню, а за нимъ охолодли и многй члены. Мы неполоковецкй Русины просимо вп. о. Козарищука и п. учителя Бришука не оставляти нашу читальню, ту нашу найвышшу школу народну; есть бо то ихъ обовязкомъ просвѣчати нашь бѣдный нарôдъ мимо всякихъ вороговъ; а свѣтла консисторія въ най знае, що нашь рускій нарôдъ желае ôтъ своихъ священникôвъ не тôлько службы божои, крестинъ, похоронôвъ и т. п., но такожь, щобы були на всякôмъ мѣстци нашими провôдниками, учителями, просвѣтителями, порадниками и другами, якими суть душпастырѣ сусѣднои Галичины; мы требуемо, щобы нашй отцѣ духовнй були слугами Божими, а бôльше никого.

ДРÔБНИ ВѢСТИ.

(Именованя.) Якъ „Дѣло“ доноситъ, именувавъ Цѣсарь епископа Сильвестра Сембратовича митрополитомъ львôвскимъ, а Дра Юліяна Пелеша епископомъ станиславôвскимъ.

† (Желехôвскій Евгеній,) ц. к. професоръ гимн. въ Станиславовѣ, авторъ русконѣмецкого словаря померъ минувшого тыждня. Ненадѣйна вѣсть о смерти сего чинного патріота порушила и насъ буковинскихъ Русинôвъ глубоко. Початому, намъ потрѣбному дѣлу дай Боже способного продовжителя, а покôйному сотвори вѣчную память!

(Инсталяція нового гр. к. декана и пароха черновецкого). Дня. 15. 3. лютого, въ день стрѣтеня въ суботу ôтбуло ся введенье ново прибувшого гр. к. декана и пароха О. Келистина Костецкого въ тутейшôй церквѣ св. Тадея. — Для введеня пріѣхавь нарочно деканъ о. Николай Устіановичь изъ Сучавы, котрый по службѣ божôй нового пароха заинсталювавъ. Пôдь часъ инсталяціи и цѣлого богослуженя гудѣли выстрѣлы изъ мортирѣвъ, а по окôнченю церковнои церемоніи выпроважало братство молоде и сестрицѣ свого пароха съ процесіею при гучныхъ выстрѣлахъ до дому парохіяльного тутъ привитали сестрицѣ свого пароха хлѣбомъ и солею. Въ недѣлю дня 4. (16.) Лютого ôтбула ся зновь празднична служба божа въ гр. к. церквѣ, а по богослуженю витало братство церковне св. ап. Тадея свого пароха и ôтпровадило его съ процесіею и запалеными свѣчками до дому. — Народу при сѣмъ торжествѣ було множество а интелегенція була сильно заступлена. — Черезъ цѣлый похôдъ хоръ мѣщанôвъ спѣвавъ „многая лѣта“ а выстрѣламъ зь мортирѣвъ не було кôнця. Въ домѣ пароху представили ся члены выдѣла Братства св. ап. Тадея а совѣтникъ суду краевого Виницкій промовивъ до нового, Душпастыря горячй слова, свѣдачй съ якою радôстною надѣею витали гр. к. прихожане свого отця духовного, о котрого подвигахъ на поли народнôмъ такъ много хорошого и до нихъ донесло ся, а вручаючи парохови рускимъ звычаемъ хлѣбъ и сôль желавъ бесѣдникъ, щоби сего дару Божого въ его домѣ нѣколи не забракло. Зрушеный до слѣзъ дякувавъ О. Костецкій сов. Виницкому и зъ осôбна кождому члену братства за щирый привѣтъ.

(Испытъ квалификаційный) учителѣвъ народныхъ ôтбуде ся 17. л. Апрѣля с. р. въ Чернôвцяхъ. Поданя належитъ ôтослати найдальше до 1. Апрѣля с. р. черезъ ц. к. раду шкôльну повѣтову, а адресувати до дирекціи ц. к. испытнои комисіи въ Чернôвцяхъ.

(Гр. к. молодѣжь) въ черновецкихъ предмѣскихъ школахъ учитъ ся науки религіи у рим. к. ксендзôвъ, черезъ що цѣлковито вынародовляе ся, бо, якъ намъ родичѣ шкôльныхъ дѣтей доносятъ, дѣти примушенй учити ся религійнои науки на польскôмъ языцѣ, если не хотятъ получити лихои клясы, такъ якъ лат. катихеты не учатъ и не пытаютъ ученикôвъ религіи въ ихъ рôднôй мовѣ. Такимъ способомъ укривдженый и гр. к. обрядъ, а дѣти або латинщатъ ся, ба навѣть тягнутъ ся до гр. в. катихеты, щобы почути Божого слова на рôднôмъ языцѣ. Требованямъ родичѣвъ удало ся въ свôй часъ довести до того, що въ черновецкихъ мѣскихъ школахъ народныхъ ôтдѣлено гр. к. молодѣжь ôтъ р. к.; подаемо сегодня вп. гр. к. Приходнику способъ, въ якій бы далось легко охоронити гр. к. молодѣжь ôтъ вынородовленя, а разомъ уможливити захованье прадѣдного еи обряду. Гр. к. дѣти учащаючи до шкôлъ въ Калѣчанцѣ, Клокôчцѣ и на воднôй улици моглибы легко що тыждня хотя одинъ разъ зôйти ся въ школѣ на воднôй улици, а зновь дѣти изъ Монастыриска и Рошоша въ школѣ въ Монастыриску на одну годину науки религіи удѣленои гр. к. катихетомъ. Подаючи сю гадку вп. О Пароху черновецкому, надѣемо ся, що

вп. О. Душпастырь удостоитъ еи своѣй уваги и не дасть на дальше пропадати сотнямъ молодыхъ душъ свого обряду.

(Кат. владики) зôбрали ся минувшого тыждня у Вѣдни, щобы надъ новымъ уладженьемъ конгруы порадитись. Газеты пишутъ, що зажелаютъ они, здае ся, такожь еще бôльшого вплыву духовной власти надъ школами. Намъ буковинскимъ Русинамъ того лише не достае, а тогды рускимъ дѣтемъ хѣба тôлько свѣтъ за очи.

(Управителемъ гр. в. школы) народнои въ Черновцяхъ именовала ц. к. рада шкôльна п. Барбуцу, теперѣшного инспектора шкôлъ въ Сучавѣ. Есть то честный и толерантный Румунъ, котрого именованю супротивляла ся сильно наша всесвѣтла консисторія, желаючи видѣти управителемъ сеи школы п. Литвинюка, котрый въ короткôмъ часѣ свого тымчасового пановання подавъ множество доводôвъ своѣй здôбности на румунизатора и русоѣда; чей теперь его загорѣлôсть охолодне.

(Холера) утихла вже повсюды, о чôмъ свѣдчитъ знесенье роспоряджень, забороняючихъ вôльный переходъ границь.

(Новй мѣстця нотаріяльнй) отворенй зôстали въ Путиловѣ, Солцѣ и Дорнѣ-Ватрѣ, на котрй розписано вже конкурсы.

(Рускій правотарь домовый), то есть книжка, въ котрôй знаходити ся будутъ всѣ постановы права цивильного и карного, выйде вже небавомъ зъ друку. Правотаръ домовый обнимати буде все що входитъ и ôтноситъ ся до цивильного закону и до всѣхъ родôвъ поступуваня судового, а то такъ въ справахъ спôрныхъ якъ и въ неспôрныхъ, и до поступуваня въ справахъ карныхъ. Якъ свѣдчатъ першй вже появившй ся аркушѣ тои працѣ, рускій правотарь домовый, уложеный такъ, що зрозумѣти и ужитковати его може не тôлько чоловѣкъ съ вышшою наукою, але и кождый розумный селянинъ, котрый учивъ ся въ сельскôй школѣ. Для лекшого зрозумѣня и догôднѣйшого ужитку доданй суть численнй взôрцѣ найрôжнорôднѣйшихъ подань съ докладнымъ поясненьемъ въ кôлькохъ примѣрникахъ, якъ треба ихъ подавати, якй прилоги додавати, якими стемплями заосмотрювати и т. д. Цѣна установлена лишь на 3 зол: 25 кр: за першу часть — де мѣститъ ся цѣлый цивильный законъ. Предплату принимаютъ всѣ галицкй рускй часописи, а такожь и редакція „Буковины„ радо прийме всяке посредництво въ сѣмъ важнôмъ дѣлѣ; можна такожь удаватися просто до самого выдавцѣ П: Володимира Левицкого концииста нотаріялного въ Болеховѣ. въ Галичинѣ — почта въ мѣстци. Поручаемо горячо всѣмъ нашимъ патріотамъ всѣхъ сословій, а особливо нашимъ братямъ селянамъ сю книжку, запевняючи, що ся книжка познакомитъ нашь нарôдъ съ приписами права, за для несвѣдомости котрыхъ нарôдъ нашь наражае ся на великй шкоды и неповерненй страты, вмотуе ся неразъ непотрѣбно въ всѣлякй процеса, платитъ кары и тратитъ маетокъ або удае ся до покутныхъ писарôвъ, котрй его руйнуютъ. Замовляйте жь сю книжку и читайте еи ôттакъ пильно — щобы пôдъ жадною стрѣхою еи не бракло, — а охоронитъ она васъ не ôтъ однои нужды!

(Перенесенье за кару). Якъ ходятъ слухи, то маютъ двохъ учителѣвъ перенести за кару въ ôтдаленй мѣстця гôрскй. Намъ видитъ ся така практика шкодливою такъ для шкôлъ, якъ и для самыхъ укараныхъ учителѣвъ; противно уважаемо за користнѣйше перенесенье ихъ до бôльшеклясовыхъ шкôлъ, тутъ будутъ они пôдъ неустаннымъ надзоромъ старшого учителя, а въ ôтдаленыхъ мѣстцяхъ, куда разъ або два на рôкъ выѣде надзыратель шкôльный, пропадутъ и они и повѣрена имъ школа; бо хотьбы и найшовъ ся де совѣстный шкôльный надзыратель мѣстцевый, выйде зъ того тôлько сварня, ворогованье, на чôмъ терпитъ школа.

(Русское Касино) въ Черновцяхъ вымислине на шкоду Русинамъ, а на рядôсть ворогамъ чей вже не засне ся. Приреченй нами о тôмъ ближшй вѣдомости оставляемо еще на теперь, а выжидаемо чи выступившй 3 члены Бесѣды, котра николи никого не ôтпирала, противно старала ся и старае ся згодити всѣхъ Русинôвъ, покинутъ ворожу гадку, вступятъ на ново въ общество и станутъ въ нѣмъ щиро працювати, мѣсто безъ причины нерѣкати на тыхъ, що жертвуютъ свôй трудъ для добра народа.

(Знову нове общество). На противъ братства св. апостола Тадея при гр. к. церквѣ въ Черновцяхъ були задумали декотрй люди засновати общество Самаританôвъ; но якъ изъ достовѣрного жерела довѣдуемо ся, то дотичный статутъ правительсто не потвердило, такъ якъ декотрй точки супротивляютъ ся закону о обществахъ, а межи иными и для того, що правительсво не може

допустити на то, абы то нове общество збирало грошѣ въ церквѣ, черезъ що доходы церкви зменшили бы ся, а зъ тои причины и бôльшій тягарь припавъ бы на патрона, котрымъ есть саме правительство. — Отъ такъ то у насъ иде все на перекôръ одно другому.

(Школа въ Неполокôвцяхъ), а властиво тамошній учитель мае, якъ намъ пишутъ, завзятого ворога въ Ивоницѣ Зопѣ, котрый желае науки на румунскôмъ, а не на рускôмъ языцѣ. Неполоковецкі селяне просятъ п. надзыратенеля школъ кôцманецкого повѣту, щобы увôльнивъ ихъ ревного учителя ôтъ нападôвъ помянутого румунизатора. Рускій народъ одержуе школу, учителя, а платитъ и п. надзырателя, а требуе за то свого права. Чей вислухае насъ и ц. к. рада шкôльна и зупинитъ злонамѣренѣ забаги загорѣлого реставратора Румуніи въ давныхъ границяхъ, опираючого ся на тôмъ, що Буковину „ôторвано“ ôтъ Молдовы.

ДЛЯ НАУКИ И ЗАБАВЫ.

ДНѢСТРОВІ КРУЧѢ.

Повѣсть зъ руского народного житя на Буковинѣ.

(Написавъ Осипъ Федьковичь.)

II.

А Маруся полюбила одного парубка, такôй зъ нашого села, Тимофій Соболь звавъ ся. — Господи, що го дуже полюбила!... Алежь бо се бувъ и парубокъ зъ себе!... якъ той павичь!... якъ той архангелъ съ мечемъ, що въ церквѣ намальованый!... Та що зъ того, коли зъ бѣдного роду бувъ, зъ дуже бѣдного, зъ такого бѣдного, що не важивъ ся навѣть до Марусѣ и заговорити, не то що. — Ажь якъ его до вôйська ôтобрали, а ôтакъ скоро и покликали, ажь тогды ôнъ ôтваживъ ся перескочити въ садъ, де Маруся того вечера со мновъ прохожалась, та й каже до неи:

„Марусю! я завтра йду! — Ты ничо не кажешь? —“

Она тогды заплакала ревне-ревне, спершись менѣ на плече.

„Ты мене любишь, Марусю? —“ пытае ôнъ по хвили, сплакавши и собѣ.

„„Хѣба ты не знаешь?... Чогожь менѣ ще сего жалю завдавати!...““

„Ты будешь моя, Марусю! моя! присягаю мѣсяцеви и отъ тымъ тамъ зорямъ яснымъ, що надъ нами!“ крикнувъ Тимофій, здоймивши праву руку мовъ до присяги.

„„А мôй неня...““ промовила Маруся, неначе зъ гробу.

„О... я его знаю, того прегордого богатыря, що навѣть и Богомъ не пытае!... Але що ôнъ годенъ противъ вѣрнои любы? — противъ такои любы, якъ моя, Марусю? — Днѣстеръ нашь глѣбокій и широкій: а годенъ ôнъ що противъ хрестаревои скалы? — Такъ твôй неня насъ не розлучитъ, лишь люби мене вѣрно, моя дѣвчино!...“

„„Тыжь идешь до вôйська““, каже Маруся, утихомирившись трохи.

„Абы и за море, абы и у край свѣта!“ промовивъ Тимофій якъ у дзвôнъ ударивъ, „все менѣ лишь ты одна на думцѣ будешь, лишь ты одна у моѣмъ серцѣ красувати мешься, а поруковъ най тобѣ буде отъ сей перстень зъ чистого срѣбла, що тобѣ го вразъ съ моимъ словомъ и моимъ серцемъ на рожевый твôй пальчикъ закладаю, яко моѣй ôтъ Бога самого судженôй закладаю!...

„„О, Тимофію мôй!...““ промовила Маруся, трохи не зомлѣвши.

„Марусечко моя единая!... Та якже? — абы я ôтъ тебе такъ пôшовъ? — не взявши съ собою хоть одну квѣточку на памятку?...“

Якъ она ему подала шовкову, золотомъ вишивану ширинку изъ за пояса, якъ они обнялись, поцѣлювались, плакали, присягались, прощались... сего вже не скажу, бо въ хатѣ щось рипнуло, и мы мусѣли росходитись.

Переписка Редакціи и Администраціи.

ВП. П. Дръ ГЛ...ЛО..., ЛЬВÔВЪ. До Тарнополя выслалисьм о Вамъ будемо высылати по желаню.

ВП. П. Е. СИР..., ЛЬВÔВЪ. Згоджуемо ся на Ваше предложенье.

ВП. П. КОСТ..., ПѢСТЫНЬ. Газету высылаемо; за жичливôсть дякуемо.

Ч. ЧИТАЛЬНЯ ВЪ СНЯТЫНѢ И САМУШИНѢ. Ваше прозьбы увзгляднимо; просимо о розширенье нашои газеты.

ВП. О. И. ИВ... 50 кр. за календарь передали. „Сіонъ“ выходитъ во Львовѣ — Адресу подасть Вамъ почта.

ПОЧТ. ТОВ. „СѢЧЬ“. Высылаемо радо, хоть самі мало маемо.

ВП. О. ЗАЯЧ... ВЪ ДОЛ. Пишетъ: Cernivci!

ДОПИСУВАТЕЛЕВИ „ИЗЪ СЕЛА“. Помѣстили, о дальше просимо; давъ бы Богъ, щобъ и другі села буковинск ôтзывали ся, а не замовчувала кривдъ, якихъ у насъ безъ лѣку.

„Руска Бесѣда“ въ Чернôвцяхъ мае еще на складѣ скôлька прим.

„Буковинского Календаря“

на рôкъ 1885

съ повнымъ шематизмомъ всѣхъ урядôвъ буковинскихъ по 50 кр., и

„СТѢННОГО КАЛЕНДАРЯ“

съ всѣми грецкими и латиньскими святами по 20 кр. съ пересылкою.

Выдае и за редакцію отвѣчае: Осипъ Ю. Городинскій-Федьковичь. Зъ печатнѣ Г. Чоппа.